

בס"ד. ש"פ בלק, י"ז תמוז (נדרחה), ה'תשל"א

(הנחה בלתי מוגה)

מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ¹. ואיתא במד"ר פ' תבוא², שכל הארץ משמע בין ישראל בין כל האומות, וקאי על יום ירידת גשמים, שכולם שמחים בו. וצריך להבין, הלא הריעו לה' כל הארץ הוא ר"ת הלכה³, וענין התורה שייך רק לישראל ולא לעכו"ם, כמ"ש⁴ מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום, ומהו אומרו הריעו לה' כל הארץ, שכולל גם אומות העולם. ובפרט שבמזמור זה גופא נאמר⁵ אנחנו עמו וצאן מרעיתו, שקאי על ישראל דוקא. גם צריך להבין מה שאומרים משיב הרוח ומוריד הגשם בשמע"צ (לאחרי הקדמת העבודה דר"ה ויוהכ"פ כו'), שאז נעשה תוקף השמחה (כו'), הרי לפי מאמר המדרש הנ"ל יום ירידת גשמים הכל (גם אומות העולם) שמחים בו, ואילו בשמע"צ כתיב עצרת תהי' לכם⁶, ואיתא במדרש⁷ הה"ד⁸ יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך, שאז נמצאים ישראל ומלכא בלחודוהי⁹, וכדאיתא במדרש¹⁰ משל למלך שעשה סעודה שבעת ימים וזימן כל בני אדם שבמדינה, כיון שעברו שבעת ימי המשתה אמר לאוהבו כו' נגלגל אני ואתה, ולכן מקריבין פר אחד איל אחד, והיינו ששוללים כל בני המדינה, וכמבואר במ"א¹¹ שבבני המדינה נכללים גם צבא השמים, כולל גם מלאכים, והיינו שביום השמע"צ מתקשרים ישראל גוי אחד עם הוי' אחד ע"י תורה אחת, ואיך זה מתאים לכך שדוקא בו אומרים מוריד הגשם, שזהו ענין שהכל שמחים בו.

(ב) **והנה** ברשימות הצ"צ¹² מבואר, דעיקר השמחה בישראל על ירידת גשמים זהו מפני שזה מורה על בחי' ויבוא כגשם לנו¹³,

9) זח"א רח, ב. הובא ונת' בריש וסוף	1) תהלים ק, א.
ד"ה ביוהשמע"צ באוה"ת שמע"צ ח"ה ע' ב'קמט. ע' ב'קנג. תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ע' לו. ע' נא).	2) דב"ר פ"ז, ז. הובא באוה"ת תהלים (יהל אור) עה"פ (ע' שסח).
10) במדב"ר פכ"א, כד.	3) ל"ת להאריז"ל עה"פ תהלים שם.
11) ראה אוה"ת סוכות ע' א'תשנו.	4) תהלים קמז, י"כ. וראה חגיגה יג, א.
12) אוה"ת (יהל אור) שם (ע' שסח ואילך).	5) שם, ג.
13) הושע ו, ג. וראה לקו"ת ר"פ האזינו.	6) אמור כג, לו. פינחס כט, לה.
	7) שמור"ר פט"ו, כג.
	8) משלי ה, יז.

שזוהי ההמשכה העליונה שהקב"ה מאיר ומשפיע לכנס"י כו'. ומזה מובן גם בנוגע לירידת גשמים למטה כפשוטו, דעם היות שהכל שמחים בזה, הרי בכדי שיהי' ירידת גשמים למטה, צ"ל הענין דירידת גשמים למעלה, שהו"ע יחוד זו"נ (כמבואר בענין ירידת גשמים שפעל רשב"י ע"י אמירת תורה על הפסוק¹⁴ הנה מה טוב ומה נעים גו'¹⁵). וענין זה נעשה ע"י עבודת ישראל דוקא, וכידוע בענין יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרת¹⁶, שההפרש בין טל למטר¹⁷ הוא, שטל לא מיעצר¹⁸, שאינו תלוי בעבודת התחתונים, משא"כ הגשם בא ע"י עבודה דוקא. ולכן, אף שבירידת הגשמים למטה כפשוטו הכל שמחים, הנה עיקר השמחה הוא בישראל דוקא, כי, נוסף על הענין דויבוא כגשם לנו, הנה גם ירידת גשמים כפשוטו נעשית ע"י עבודתם של ישראל דוקא. אך עדיין אין זה מובן לאנשים כערכנו, שהרי סוכ"ס לא מתאים הפירוש הפשוט דהריעו לה' כל הארץ, שהוא לכל העולם, עם הר"ת [שכולל את כל התיבות והוא עיקר תוכן התיבות, באופן שכל אות הקודמת היא הגוברת והיא העיקר והשאר טפילות אלי'¹⁹] הלכה, שהיא לישראל בלבד, ולא רק שב' הפירושים אינם מתאימים זל"ז, אלא עוד זאת, שהם הפכיים זמ"ז.

ג) **ויובן** הענין ע"פ מ"ש במדרש²⁰ עה"פ (בפרשת בלק²¹) כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו, מראש צורים אראנו אלו האבות כו', מוצאים אנו מתחלה הי' המקום מבקש לכוונן העולם ולא הי' מוצא עד שעמדו האבות, משל למלך שהי' מבקש לבנות מדינה וכו' ולא היו (המים) מניחים לעשות את היסוד כו', עד שבא במקום אחד ומצא שם צור גדול, אמר, כאן אני קובע את המדינה על הצורים הללו, כך כו' כיון שבאו האבות וזכו אמר הקב"ה על אלו אני מכוונן העולם כו'. והיינו שהמשל דבנין המדינה קאי על כל העולם, ובכללות יותר על כל סדר ההשתלשלות, שנעשה עי"ז שבאו האבות כו'.

והענין בזה, כמבואר בד"ה זה בהמשך תרס"ו²², שבחי' הרצון שבבריאת והתהוות העולמות [שהרי אי אפשר שתהי' בריאה

14) תהלים קלג, א.
 15) זח"ג נט, ב. ראה מאמרי אדמו"ר הזקן
 אתהלך לאזניא ע' רי ואילך. אוה"ת ויקרא ע'
 רנד ואילך. ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע'
 תקקא ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' רסז ואילך.
 16) האזינו לב, ב.
 17) ראה לקו"ת האזינו עג, א ואילך.
 18) תענית ג, סע"א.
 19) תניא שעהיוה"א פי"ב.
 20) שמור"ר פט"ו, ז. הובא באוה"ת
 פרשתנו ע' תתקד. ע' תתקיא.
 21) כג, ט.
 22) ד"ה כי מראש צורים (ע' שצה
 ואילך).

והתהוות מצד עצמה, כי אם מצד רצונו ית' היא בחי' חיצונית הרצון, שסיבתו היא מה שעלה ברצונו אנא אמלוך²³, ואין מלך בלא עם²⁴, שזהו בחי' ההתפשטות שחוץ ממנו, והו"ע ההתנשאות על העם (כידוע שיש בהתנשאות ב' מדרגות, התנשאות עצמית, והתנשאות על הזולת²⁵), ששייכת רק בחיצונית הרצון, שהרצון הוא לדבר שחוץ ממנו. אבל פנימיות הרצון הוא בנש"י, וזוהי עיקר הכוונה בכריאת והתהוות העולמות שהיא בשביל ישראל²⁶, שעל ידם נשלמת הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים²⁷, ולכן הם ממשיכים את הרצון למלוכה על העולמות (התנשאות על עם), כמארז"ל²⁸ על הפסוק²⁹ עם המלך במלאכתו ישבו שם, במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, והיינו, לפי שהשרש דנש"י הוא בבחי' התנשאות עצמית, ששייכת רק בבחי' פנימיות הרצון, ולמעלה יותר, בבחי' עצמות, ואדרבה, אמיתית ענין התנשאות עצמית הוא בעצמות דוקא, שמובדל ומרומם לגמרי גם מבחי' סובב הכללי, ועד שהרבה יותר אין ערוך בחי' המקיף לגבי הבלתי מקיף, היינו העצמות ב"ה, משאין ערוך הפנימי לגבי המקיף (כפי שמצינו לפעמים בדרושי חסידות³⁰, נוסף על הסגנון המובא בדרך כלל, שיותר משאין ערוך עשי' לגבי אצילות אין ערוך אצילות לגבי א"ס³¹). ואעפ"כ, הנה בבחי' התנשאות עצמית שבעצמות דוקא מושרשים נש"י, ולכן דוקא הם ממשיכים ופועלים את הרצון להתהוות העולמות, באופן של התנשאות על עם, אין מלך בלא עם, מלשון גחלים עוממות, שהם דברים נפרדים כו³², החל מהפירוד שבעולמות ב"ע, שעז"נ³³ ומשם יפרד, ועד לעוה"ז התחתון, שבו תושלם הכוונה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים.

וענין זה הוא מצד מעלת העבודה למטה דוקא, שמצד זה הוחלט למעלה החפץ במעשיהן של צדיקים. ובהקדים, דהנה ידוע מאמר

-
23) ראה לקו"ת נשא כ, ד. כא, סע"ד.	תשרי ע' רמח ואילך).
נצבים נא, ב. ובכ"מ.	29) דברי הימים"א ד, כג.
24) בחי' וישב לך, ל. שם ריש פרשתנו.	30) ראה תורת חיים בשלח רכח [קסג], א.
תניא שעהיה"א רפ"ז (פא, ב). ובכ"מ.	סה"מ תרנ"ה ע' ריב. תש"א ע' 149.
25) ראה המשך תרס"ו שם.	31) ראה פלח הרמון שער ג פ"א. הגהות
26) ראה פרש"י ורמב"ן בראשית א, א.	כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע לד"ה פתח
27) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.	אליהו שבתור"א ע' נה. סה"מ תרצ"ב ע' רה.
ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפל"ו.	וש"נ.
ובכ"מ.	32) ראה שעהיה"א שם.
28) ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג. וראה	33) בראשית ב, י. וראה לקו"ת צו יז, ג
ד"ה מים רבים תשל"ח פ"ה (תו"מ סה"מ	ואילך. וש"נ.

המדרש³⁴, מתחלת ברייתו של עולם צפה הקב"ה במעשיהן של צדיקים ומעשיהן של רשעים כו' והארץ היתה תהו ובהו³⁵ אלו מעשיהן של רשעים, ויאמר אלקים יהי אור³⁶ אלו מעשיהן של צדיקים, אבל איני יודע באיזה מהם חפץ כו', כיון דכתיב³⁷ וירא אלקים את האור כי טוב, הוי במעשיהן של צדיקים חפץ כו'. ולכאורה אינו מובן, הלא קודם בריה"ע היתה כבר ההחלטה ע"י נשמותיהן של צדיקים שדוקא בהם נמלך, ומהו אומרו איני יודע באיזו מהם חפץ. אך הענין הוא, שהמלכה זו היא קודם בריה"ע ובעצמותו עדיין, אבל לאחר שנברא העולם עד לעוה"ז התחתון שבו ישנם מעשיהן של צדיקים ומעשיהן של רשעים, אזי איני יודע באיזה מהן חפץ, דכחשכה כאורה³⁸, ורק לאח"ז נאמר וירא אלקים את האור כי טוב, שחפץ דוקא במעשיהן של צדיקים. והיינו, שנוסף על ההמלכה בנשמותיהן של צדיקים כמו שהיא בעצמותו, צ"ל הענין דעבודת המטה, דעשי' לעילא³⁹, ודוקא עי"ז הוחלט למעלה החפץ במעשיהן של צדיקים.

ד) ועפ"ז מובן גם בנוגע לענין הריעו לה' כל הארץ, שקאי על יום ירידת גשמים שהכל שמחים בו, שזהו רק מצד החיצוניות כו', אבל מצד פנימיות הענין הנה כל ענין ירידת הגשמים למטה הוא בשביל וע"י עבודת ישראל דוקא (מצד שייכותם לפנימיות הרצון, שלכן על ידם היתה ההחלטה על הרצון לבריה"ע), ואף שאוה"ע אינם יודעים מזה כו', הרי מ"מ כן הוא אמיתית הענין. וזהו גם ענין אמירת מוריד הגשם ביום שמע"צ דוקא, כיון שמצד פנימיות הענין נפעלת ירידת גשמים כפשוטם ע"י עבודת ישראל בכל השנה, ובפרט בחודש תשרי, ביום השמע"צ.

וזזהו גם מה שהריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכה, ששייך לישראל דוקא, ואעפ"כ אין זה בסתירה לפירוש הפשוט דהריעו לה' כל הארץ, כי מצד פנימיות הענין שבזה (אף שאוה"ע אינם יודעים זאת), הנה דוקא ע"י ענין ההלכה (שקשורה עם עבודת ישראל) נמשך למטה להיות הריעו לה' כל הארץ, כי, ענין ההלכה הוא כפי שנמשך במעשה בפועל, שהרי כפי שהענין הוא למעלה הנה אלו ואלו דברי אלקים חיים⁴⁰, ואילו פסק

(37) שם, ד.

(38) תהלים קלט, יב.

(39) ראה זהר ח"ג קח, ב. ח"א קטו, א.

(40) עירובין יג, ב. ושי"ג.

(34) ב"ר ספ"ב. וראה לקו"ת שם ז, ד.

ובכ"מ.

(35) בראשית א, ב.

(36) שם, ג.

ההלכה הוא דוקא כפי שנמשך למטה בעולם, שזהו"ע הליכות עולם לר"י,⁴¹ היינו, להורות באיזה אופן תהי' ההליכה בעולם, ודוקא עי"ז נמשכים כל הענינים מלמעלה למטה, עד לירידת גשמים כפשוטו. אך ענין זה הוא מצד הפנימיות, ולכן מרומז בראשי התיבות דהריעו לה' כל הארץ, ולא בתיבות עצמם, שכאשר מעתיקים אותם לשאר הלשונות, שאז מעתיקים רק את תוכן הענין, ולא התיבות עצמם, אין בזה הר"ת דהלכה, היינו, שנמשך רק חיצוניות הענין כפי שבא בגלוי לכל הארץ (כמו ביום ירידת גשמים שהכל שמחים בו), אבל סיבת ההמשכה לכל הארץ היא עי" עבודת ישראל דוקא, מצד פנימיות הרצון כו'.

(ה) **וזהו** מזמור לתודה גו', כמשנת"ל⁴² שהתחלת העבודה (שהולך מן הקל אל הכבד) היא באופן של הודאה בלבד, אבל אח"כ מתעלה בעבודתו באופן של השגה וידיעה, דעו כי הוי' הוא אלקים. וכל זה נמשך עד למטה בעשי' בפועל, כהמשך הכתוב הוא עשנו, עשנו דייקא, שהו"ע העשי' בפועל, ואעפ"כ, הנה שם דוקא לוקחים הבחי' היותר נעלית שנקראת הוא. וכן הוא בנוגע להאדם עצמו, שפועל לא רק בנשמה כפי שהיא למעלה, אלא גם כפי שירדה למטה בבחי' עשי' (עשנו), ובאופן של עם (עמו), מלשון עוממות, ועד לצאן מרעיתו, שמקום המרעה הוא בשדה דוקא, שאינו מקום ישוב לאדם העליון⁴³. ואעפ"כ, שם דוקא נעשה הענין דמלך לשדה נעבד⁴⁴, ועד שנמשך בחי' התנשאות עצמית. וע"ד המבואר בענין תקיעת שופר בר"ה⁴⁵, שלאחרי כל ההכנות וכו' הנה מצות היום בשופר⁴⁶, שהוא קרן של בהמה⁴⁷ (של יעל פשוט⁴⁸), ודוקא עי"ז מגיעים בבחי' התנשאות עצמית, בחי' תענוג העצמי, והיינו שממשיכים לא רק בחי' המלך המשפט⁴⁹, שהוא בחי' התנשאות על העולמות, אלא ממשיכים גם בחי' המלך הקדוש⁴⁹, שהוא בחי' התנשאות עצמית²⁵. ועד"ז בכל יום, עי" עבודת התשובה, שזהו

(41) חבקוק ג, ו. וראה מגילה כח, סע"ב. ואילך.
 (42) ד"ה דעו כי ה' הוא אלקים פ"ג ואילך (תו"מ חס"ד ע' 377 ואילך).
 (43) ראה לקו"ת פ' ראה לב, ב. ובכ"מ.
 (44) קהלת ה, ח. וראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קכט, ג (כה, א) ואילך.
 (45) סה"מ עת"ר ע' רכב [תמ] ואילך. תו"מ סה"מ אלול ע' רכ.
 (46) ראה סה"מ תרס"ה ס"ע צא [ע' קלג] ואילך.
 (47) ר"ה כז, א.
 (48) ברשימה נוספת נזכר גם הענין דרב תבואות בכח שור (משלי יד, ד. וראה לקו"ת האזינו עה, ב. שם ריש ע"ד).
 (49) משנה שם כו, ב. וראה לקו"ת דרושים לר"ה נט, ב.
 (49) תפלת העמידה לעשי"ת (ברכות יב, ב).

ענינה של תק"ש, כמ"ש הרמב"ם⁵⁰ אע"פ שתקיעת שופר גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עוררו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, שע"י עבודה זו ממשיכים בחי' התענוג העצמי, ועאכו"כ ביום השבת (שמצד עצמו נמשכים בו ההמשכות שע"י תקיעת שופר, שלכן אין תוקעין בר"ה שחל בשבת⁵¹), שאין עצב בה⁵², כי אם המשכת התענוג, שזהו"ע דויכולו השמים גו'⁵³, ובפרט כשניתוסף בענין התענוג ע"י עבודת ישראל, כולל גם שהעבודה עצמה היא מתוך תענוג, היינו שיש לו תענוג במוחין ובמדות, ונמשך גם בג' לבושי הנפש מחשבה דיבור ומעשה, והרי ע"י התענוג נפעלת הרחבה והרווחה בכל הענינים⁵⁴, כידוע בענין שמועה טובה תדשן עצם⁵⁵. ועד שבאים לבחי' התענוג בתורתו של משיח שתתגלה לעתיד לבוא, שעז"נ⁵⁶ ישקני מנשיקות פיהו, ובאופן שענין התענוג יומשך גם בכל העולם, כמ"ש הרמב"ם⁵⁷ שלעת"ל יהיו כל המעדנים (שהו"ע התענוג) מצויין כעפר (שבזה מרומז שפועלים זאת ע"י העפר שמורה על ענין הביטול כו'), בגאולה האמיתית והשלימה, בקרוב ממש.

53) בראשית ב, א. וראה אוה"ת בראשית
 עה"פ (מב, ב ואילך).
 54) חסר קצת (המור"ל).
 55) משלי טו, ל. וראה גיטין נו, ב.
 56) שה"ש א, ב.
 57) הלי' מלכים בסופן.

50) הלי' תשובה פ"ג ה"ד.
 51) ראה משנה ר"ה כט, ב. וראה לקו"ת
 שם נז, א.
 52) ירושלמי ברכות פ"ב סה"ז. הובא
 בתוד"ה מ"ד — מו"ק כג, ב.